

VICE MINISTER PRESIDENT
VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - **Ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024**
- **Principiële goedkeuring**

1. INHOUDELIJK

Om vlot in de huidige samenleving te kunnen functioneren en participeren is het noodzakelijk dat iedereen over voldoende basisvaardigheden beschikt op het gebied van taal, rekenen en ICT. Nog een te groot deel van de inwoners van Vlaanderen ondervindt op het vlak van geletterdheid moeilijkheden in het persoonlijke leven, bij het volgen van een opleiding of op het werk.

1.1. Laaggeletterdheid: meer dan ooit een urgent probleem

Onderzoek toont aan dat **het aantal laaggeletterden niet daalt** en dat de effecten van de toenemende scholingsgraad uitblijven. De vergelijking tussen IALS (1996) en PIAAC (2011) bevestigt de toenemende scholarisatie van de beroepsbevolking in de laatste decennia. In 2011 is de groep volwassenen zonder diploma secundair onderwijs gehalveerd (van 42,5% in 1996 naar 20,5% in 2011) en zijn zowel het percentage personen met een diploma secundair onderwijs als met een diploma hoger dan secundair onderwijs met ongeveer 10% toegenomen. Helaas gaat deze stijging gepaard met een significante daling van de prestaties van de laagst presterenden in de groepen met een diploma secundair onderwijs of hoger. Als we ook de PISA-resultaten naast IALS en PIAAC leggen, zien we dat het geletterdheidsprobleem dat IALS in de jaren '90 blootlegde voor de groep (jong)volwassenen zich recenter ook aftekent bij jongeren van 15 jaar in het secundair onderwijs. De PISA-resultaten tonen tussen 2000 en 2009 geen vooruitgang in het terugdringen van het aantal 15-jarigen dat het basisniveau niet haalt. **Kortom, dit betekent dat er een constante instroom van nieuwe laaggeletterden wordt gegenereerd.**¹

Naast deze opmerkelijke verschuiving die zich voordoet bij het opleidingsniveau, blijkt uit de PIAAC-resultaten dat ook **het aandeel volwassenen met een lage sociaal-economische status en het aandeel migranten van de eerste generatie in de groep van zwakst presterenden is gestegen.**

Verder **neemt ook het aandeel 55- tot 65-jarigen in die groep toe.** Dit probleem stelt zich **nog meer acuut met betrekking tot het domein problemen oplossen in technologierijke omgevingen.**

¹ Zie wetenschappelijk syntheseverslag, p. 18 – 19 (Bijlage 2 bij het Ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024).

1.2. Een derde Strategisch Plan Geletterdheid

In 2005 werd een eerste Plan Geletterdheid door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit Plan zette de bakens uit voor een duurzaam Vlaams geletterdheidsbeleid. In 2012 keurde de Vlaamse Regering een tweede Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen goed. Bij de opmaak en de uitvoering van de strategische en operationele doelstellingen ervan werden meer actoren uit de praktijk en sleutelorganisaties op het vlak van geletterdheid betrokken. De werkzaamheden van dit plan werden geëvalueerd in 2016.

Ondanks jarenlang geletterdheidsbeleid en deze twee plannen Geletterdheid, lijkt de gemiddelde Vlaamse geletterdheidprestatie niet significant verbeterd tussen 1996 en 2011.² Daarom moeten we een derde Plan Geletterdheid aanpakken met nog meer kritische zin en meer engagement dan voorheen. Bovendien moeten we in het geletterdheidsbeleid **loskomen van het projectmatige en overgaan naar structurele verankering van een aantal goede praktijken op het vlak van preventie, remediëring en sensibilisering. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken beleidsdomeinen en actoren.**

1.3. Inhoud van het voorliggende ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024

Rekening houdende met hogervermelde onderzoeksresultaten focussen we met dit plan op de volgende **vijf strategische doelstellingen**:

1. We zorgen voor een significante toename van het aantal **jongeren dat het secundair onderwijs verlaat** met voldoende geletterdheidscompetenties, opdat zij zelfstandig kunnen functioneren en participeren in de samenleving en zich persoonlijk kunnen ontwikkelen en bijleren (zie 2.3.1 van het ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid);
2. We zetten in op het verhogen van geletterdheid **binnen de familieomgeving** om het doorgeven van laaggeletterdheid van generatie op generatie te doorbreken (zie 2.3.2. van het ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid);
3. We versterken de geletterdheidscompetenties van **werkzoekenden en werkenden** in het kader van hun beroepsopleiding, hun traject naar werk of binnen hun tewerkstelling, om de kans op het vinden en behouden van werk te verhogen en hen instaat te stellen bij te blijven met de evoluties op de arbeidsmarkt (zie 2.3.3. van het ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid);
4. We versterken geletterdheidscompetenties van **mensen in armoede**, om hun kansen te vergroten om uit de armoede te geraken en hun participatie aan de samenleving te verhogen (zie 2.3.4. van het ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid);
5. We zetten in op het verhogen van de **digitale geletterdheid** van jongeren en volwassenen, opdat zij meekunnen in de snel digitaliserende maatschappij (zie 2.3.5. van het ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid).

Om deze vijf strategische doelstellingen te realiseren moeten een **aantal kritieke succesfactoren** vervuld zijn:

- Structurele samenwerking;
- Efficiënte inzet van middelen;
- Sensibilisering en informeren;
- Heldere en toegankelijke communicatie
- Geletterdheid integreren en contextualiseren;
- Professionalisering;
- Onderzoek.

Deze zullen mee opgenomen worden bij de formulering van de engagementen (zie 1.4.) en fungeren als toetsstenen waaraan voldaan moet worden.

² Zie wetenschappelijk syntheseverslag, p. 20. (Bijlage 2 bij het Ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024).

1.4. Concretisering en uitvoering van het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 door middel van een engagementsverklaring

Het voorliggende ontwerp van plan bevat de speerpunten van het Vlaams geletterdheidsbeleid voor de toekomst, maar vraagt nog verdere concretisering.

Na goedkeuring door de Vlaamse Regering hiervan zal het plan in overleg met de betrokken beleidsdomeinen en actoren verder geconcretiseerd worden in engagementen. Om deze engagementen kracht bij te zetten zullen deze verankerd worden in **een engagementsverklaring** tussen de Vlaamse Overheid en de betrokken actoren. De engagementsverklaring zal SMART worden uitgewerkt op actieniveau, waarbij telkens een verantwoordelijke trekker wordt toegewezen. Bovendien zullen per engagement de nodige middelen becijferd worden (zie 2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP).

Deze engagementsverklaring zal ook ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Om de geformuleerde strategische doelstellingen te bereiken is er **nodig aan een meer gerichte inzet van middelen specifiek voor preventie, remediëring en sensibilisering met betrekking tot geletterdheid**. Dit niet enkel binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, maar structureel ingebed binnen alle betrokken beleidsdomeinen.

De realisatie van het nieuwe Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 zal ingepast worden in het bestaande globale budgettaire kader voor de Vlaamse Regering. Bij de uitvoering van een concreet engagement in het kader van het voorliggende ontwerp van Plan zullen telkens de regels inzake administratieve controle en begrotingscontrole worden gevolgd. **Het voorstel van beslissing leidt momenteel tot geen enkele meeruitgave voor de Vlaamse Gemeenschap.**

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5. Kwaliteit van de regelgeving

Niet van toepassing.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid, met een looptijd tot eind 2024;

2° de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs en Vorming, te gelasten om:

2.1. de strategische en operationele doelstellingen van het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 verder te concretiseren door middel van een engagementsverklaring met de betrokken actoren;

2.2. de uitvoering van het voornoemd plan te coördineren;

2.3. over voornoemd plan een advies in winnen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

3° elk lid van de Vlaamse Regering te gelasten de in dit plan opgenomen doelstellingen binnen hun bevoegdheden te ondersteunen en mee uit te voeren.

Viceminister-president,
Vlaams Minister van Onderwijs,
Hilde CREVITS.

Bijlagen:

1. Ontwerp van Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 met 4 bijlagen:
 - a. Deelnemerslijst workshops
 - b. Wetenschappelijk Syntheseverslag
 - c. Resultaten cursistenbevraging
 - d. Duiding projecten
2. het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 5 juli 2017 (met als kenmerk LS/NB/17/0229);
3. Het begrotingsakkoord dat op 28 augustus 2017 werd bezorgd (met als kenmerk DepFB/BOBFO/JM/6770).